

College van burgemeester en wethouders**GOEDGEKEURD**

Vergadering van 20 januari 2026

Beleid en Uitvoering - Uitvoering
Sociaal Domein

17 2026_B&W_00062 Beantwoording raadsvragen giften in de Participatiewet in Balans**Samenstelling:**

Aanwezig:

Erik de Groot, burgemeester en voorzitter; Melvin Smit, wethouder; Trijn Jongman, wethouder; Marcel Scheringa, wethouder; Miriam Slomp-Dekkers, wethouder; Dennis Eikenaar, waarnemend gemeentesecretaris; Jelmer Trox, directiesecretaris

Nota van antwoord

Inleiding

Op 17 december 2025 zijn vragen gesteld door de ChristenUnie over de wijziging in de Participatiewet in Balans betreffende giften.

Er is geen sprake van een verlaging van de giftengrens. Wel is er sprake van een andere werkwijze. Het vaststellen van een vast bedrag voor giften betekent een verruiming ten aanzien van het eerdere beleid. De werkwijze ten aanzien van giften is (door de wetgever) aangepast om inwoners meer vrijheid te geven ten aanzien van het aannemen van giften. De eerste € 1.200 aan ontvangen giften hoeft niet verantwoord te worden (per kalenderjaar). Daarboven geldt het gemeentelijk beleid en vindt er een toets plaats, op basis van het beleidskader over giften zoals hieronder weergegeven. Het vastgestelde bedrag is dus zeker niet bedoeld om te beknootten, maar juist om meer ruimte te geven aan giften en kostenbesparingen voor inwoners in een financieel kwetsbare situatie. Ten aanzien van eerdere jaren is er nu een geheel vrij te laten bedrag aan giften en kostenbesparingen, en geldt alleen een toets voor het meerdere. Voorheen gold de toets van het gemeentelijke beleidskader voor het gehele bedrag.

Vraag en antwoord**1. Wat is het giftenvrijbedrag in onze gemeente momenteel in 2025?**

Momenteel in 2025 is er in het beleid (en ook niet in de Participatiewet) geen bedrag opgenomen als giftenvrij bedrag. Wel is het volgende beleidskader van kracht:

Giften (uit: Leidraad algemene bijstand 2025)

Giften worden, als deze verantwoord zijn, bij de vaststelling van de bijstand in principe niet meegerekend. Hierbij speelt het volgende een rol:

- De gift leidt niet tot een bestedingsniveau dat niet in overeenstemming is met het bijstandsniveau;

- Het gaat om kosten voor bestemmingen die niet inbegrepen zijn in de bijstandsnorm;
- Het moet om een redelijk bedrag/bestemming gaan;
- De gift heeft een onverplicht karakter.

In jurisprudentie is door de jaren heen aangegeven dat € 1.200 per kalenderjaar in ieder geval een verantwoorde gift is. Maar ook een hoger bedrag kan dus prima een verantwoorde gift zijn, mits aan bovenstaande voorwaarden is voldaan.

2. Wat wordt het giftenvrijbedrag in 2026?

Per 1 januari 2026 staan in de Participatiewet in Balans in artikel 18 lid 8* en artikel 31 lid 2, onderdeel m, van de Participatiewet de bepalingen over giften opgenomen. Daarnaast is in de beleidsregels Leidraad algemene bijstand vanaf 1 januari 2026 artikel 11 opgenomen over giften.

Dit betekent dat inwoners giften die gezamenlijk binnen het kalenderjaar het bedrag van € 1.200 niet overschrijden, niet hoeven op te geven. Komt het bedrag boven de € 1.200, dan is de inwoner verplicht om dit door te geven. Vervolgens vindt een beoordeling plaats over het bedrag dat hoger is dan € 1.200. In het geval dat het bedrag boven de € 1.200 naar het oordeel van het college in het individuele geval en uit oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is, dan wordt ook dit bedrag aangemerkt als gift.

3. Is het College bereid om het giftenvrijbedrag boven de landelijke norm te stellen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Leiden, maar ook de 4 grotere gemeenten, aangeeft te zullen doen? Daar houden ze het giftenvrijbedrag gelijk aan 2025: € 1.800.

Dit is met het beleid zoals dit in artikel 11 Leidraad algemene bijstand is neergelegd overbodig te noemen. Er vindt boven de € 1.200 een beoordeling plaats over het meerdere bedrag. Bij een bedrag van bijvoorbeeld € 1.800, wordt een bedrag van € 600 beoordeeld. Wanneer dit nog steeds puur een gift betreft die onder het beleid valt, zal ook dit bedrag worden vrijgelaten als gift. Het is dus onder het nieuwe beleid niet zo, dat men geen vrij te laten gift boven de € 1.200 kan ontvangen.

Wanneer het giftenvrije bedrag zonder toets wordt verhoogd naar € 1.800, komt het bedrag dat als gift mag worden ontvangen steeds minder in verhouding te staan met een bedrag dat vanuit het oogpunt van bijstandsverlening verantwoord is. Daarnaast komt het bedrag van € 1.200 voort uit jurisprudentie, waar ook naar genoemde factoren is gekeken.

Door de wetgever is voor het bedrag van € 1.200 gekozen omdat het in redelijke verhouding staat tot:

- De algemene bijstandsnorm voor een alleenstaande (ouder);
- De inkomstenvrijlating van 15%; en
- De vrij te laten onkostenvergoeding voor vrijwilligerswerk

Daarnaast is gekeken naar de gemiddelde hoogte van giften binnen de doelgroep.

4. Is het college met de ChristenUnie van mening dat een eventuele verlaging van het giftenvrijbedrag ook beperkingen geeft in - bijvoorbeeld - diaconale hulp van kerken in onze gemeente?

Zoals hierboven aangegeven in de inleiding is er geen sprake van een verlaging van het giftenvrije bedrag. Er zijn daarmee ook geen nieuwe beperkingen ontstaan. Er is op dit punt geen verschil tussen 2025 en 2026. De regelgeving wil juist bevorderen dat hulp vanuit het eigen netwerk wordt versterkt en binnen het beleidskader doorgang kan vinden.

5. Is het college het met de ChristenUnie eens, dat het voor bijstandsgerechtigden een (forse) verlaging kan worden en flink impact kan hebben op hun bestaanszekerheid?

Met de nieuwe regelgeving omtrent giften zijn er geen gevolgen ontstaan voor de bestaanszekerheid van bijstandsgerechtigden. Ook in 2026 kan een inwoner prima een gift ontvangen van hoger dan € 1.200 mits aan de voorwaarden in beleid is voldaan. Dit gold in 2025 voor het gehele bedrag van de

gift ongeacht de hoogte. In 2026 geldt dit ook ongeacht de hoogte, behalve dat we in 2026 niet meer kijken naar de eerste € 1.200 die wordt ontvangen, maar uitsluitend naar het meerdere. Naast het meerdere bedrag wordt dan het beleidskader gelegd uit artikel 11 Leidraad algemene bijstand. Als hieraan wordt voldaan, dan wordt het gehele bedrag als gift aangemerkt.

Bovendien is er nog discussie over de doelmatigheid van deze nieuwe bepaling in de Participatiewet. Van inwoners wordt gevraagd zelf te beoordelen of iets een gift is en om zelf bij te houden hoeveel giften zij ontvangen. Zij hoeven het pas door te geven als zij het vrij te laten bedrag overschrijden.

Deze bepaling beoogt uitvoeringsgemak door de meldingsplicht tot € 1.200 weg te nemen en ruimte te bieden voor maatwerk. In de praktijk ontstaat hier spanning. Of een gift tot het inkomen of tot het vermogen behoort is namelijk niet altijd duidelijk. Bovendien is het voeren van een deugdelijke administratie niet voor alle bijstandsgerechtigden eenvoudig. Door het vrij te laten bedrag te verhogen, ontstaat er mogelijk meer risico op terugvorderingen. Daarom kiest het college ervoor om in ieder geval af te wachten hoe deze wetswijziging in de praktijk uitwerkt alvorens te beoordelen of de vrijlating verhoogd zou moeten worden.

6. op welke wijze wordt voorkomen dat inwoners uit angst voor terugvordering geen giften meer durven aan te nemen, ook wanneer deze noodzakelijk zijn voor bestaanszekerheden

Naleving en tegengaan van misbruik is belangrijk maar uitkeringsgerechtigden moeten binnen de wettelijke kaders gebruik kunnen maken van hun netwerk, juist omdat zij zich al in een financieel kwetsbare positie bevinden.

We zijn bezig alle medewerkers in het sociaal domein over de nieuwe wijzigingen bij te praten en ook hier is aandacht voor de communicatie. Vooral ook omdat de wijzigingen in de Participatiewet in Balans zijn ingezet om de wetgeving eenvoudiger te maken, met oog voor de menselijke maat. Ook vertrouwen is een belangrijke pijler. Met een goede communicatie en informatie willen we bereiken dat het voor inwoners duidelijk is wanneer het om een gift gaat en wanneer niet. Op die manier hoeft er geen angst te zijn voor terugvordering, maar staan we naast de inwoner. Een gift die noodzakelijk is, zal vrijwel altijd onder de voorwaarden van het beleid vallen en wordt daarmee niet in mindering gebracht op de uitkering.

7. Hoe wordt de doelgroep geïnformeerd over de mogelijke aankomende veranderingen?

De VNG en Divosa leveren communicatiemateriaal. Hier maken we gebruik van en dit nemen we op in nieuwsbrieven en op de website. Ook zorgen we ervoor dat de medewerkers goed zijn geïnformeerd en bij de bureaudienst en aan de balie uitleg kunnen geven.

Besluit

Het college stelt de beantwoording raadsragen giften in de Participatiewet in Balans vast.

Bijlagen

1. 20251217 - Schriftelijke vragen CU - Verlaging giftengrens 2026.pdf

Schriftelijke vragen aan het college conform artikel 37 van het Reglement van Orde

Datum: 17-12-2025

Onderwerp: Wijziging Participatiewet per 1-1-2026.

In de Participatiewet is onder andere geregeld hoeveel giften een bijstandsgerechtigde mag ontvangen zonder gekort te worden op zijn / haar bijstandsuitkering. Per 1-1-2026 wordt de landelijke norm – de zogenoemde giftenvrijlating - € 1.200. Het gaat om financiële giften en giften in natura, bijvoorbeeld boodschappen.

Als ChristenUnie hebben we de volgende vragen aan het college:

- Wat is het giftenvrijebedrag in onze gemeente momenteel in 2025?
- Wat wordt het giftenvrijebedrag in 2026?
- Is het College bereid om het giftenvrijebedrag boven de landelijke norm te stellen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Leiden, maar ook de 4 grotere gemeenten, aangeeft te zullen doen? Daar houden ze het giftenvrijebedrag gelijk aan 2025: € 1.800.
- Is het college met de ChristenUnie van mening dat een eventuele verlaging van het giftenvrijebedrag ook beperkingen geeft in – bijvoorbeeld – diaconale hulp van kerken in onze gemeente?
- Is het college het met de ChristenUnie eens, dat het voor bijstandsgerechtigden een (forse) verlaging kan worden en flink impact kan hebben op hun bestaanszekerheid?
- op welke wijze wordt voorkomen dat inwoners uit angst voor terugvordering geen giften meer durven aan te nemen, ook wanneer deze noodzakelijk zijn voor bestaanszekerheden
- Hoe wordt de doelgroep geïnformeerd over de mogelijke aankomende veranderingen?

Jantina Drijfhout, fractievoorzitter ChristenUnie Steenwijkerland

